

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2015 m. gruodžio 15 d.

Šiomet Lietuvos ekonomika auga maždaug perpus lėčiau nei pastaruosius kelerius metus. Tokią jos raidą pirmiausia lemia tarptautinė aplinka. Tebesant žemoms energijos žaliavų kainoms ir tebegaliojant ekonominėms sankcijoms, Rusijos ir su šia valstybe ekonominiais bei finansiniais ryšiais susijusių šalių ūkio aktyvumas yra labai sumažėjęs. Manoma, kad Rusijos realusis BVP šiomet sumažėjo apie 4 proc., pastebimai prastesnė ir kitų NVS šalių ūkių būklė. Gerokai mažesnės apimties šių valstybių importas ir nuvertėjusios valiutos daro poveikį reeksporto veikla užsiimančioms Lietuvos transporto, saugojimo ir didmeninės prekybos įmonėms, nes reikšmingą šių įmonių teikiamų paslaugų dalį sudaro krovinių pervežimo į Rytų valstybes paslaugos.

Eksporto raida vis dėlto nėra labai prasta. Realusis prekių eksportas sumažėjo tik nedaug, palyginti su jo apimtimi praėjusiais metais, kai Rusijos ekonomikos nuosmukis pradėjo įsibėgėti. Eksporto į Rytų valstybes smukimo nemažą dalį atsveria didėjantis eksportas į kitas šalis, ypač ES. Prie to prisideda ne tik gerėjanti ūkio padėtis Europos šalyse, bet ir eksportuotojų siekis rasti naujų rinkų. Pastebėtina, kad realusis paslaugų eksportas toliau kilo. Didelę dalį paslaugų eksporto sudaro transportavimo paslaugos, kurių eksportas į Rytų valstybes sumažėjo. Transportavimo paslaugų eksportas į kitas šalis vis dėlto padidėjo ir taip sušvelnino pasikeitusios tarptautinės aplinkos poveikį.

Sulėtėjusį ūkio augimą lemia ne tik tarptautinė aplinka. Mažiau nei ankstesniais metais šiomet plėtėsi statybos sektorius. Pernai paaugusi maždaug 14 proc., šių metų pirmąjį pusmetį šiame sektoriuje sukuriama pridėtinė vertė per metus ūgtelėjo bemaž du kartus mažiau. Tokią statybos darbų raidą lemia nebedidėjančios infrastruktūros objektų ir negyvenamųjų pastatų statybos. Pastebimai gausėja tik su gyvenamaisiais pastatais susijusių statybos darbų. Investicijos į šiuos pastatus, skirtingai nei investicijos į kitus statybų objektus, jau pasiekė prieš ekonomikos nuosmukį buvusį lygį. Tačiau tebesama neapibrėžtumo ir dėl šių investicijų. Aktyvumas gyvenamojo būsto rinkoje, tikėtina, nebedidės taip, kaip jis didėjo pastaraisiais mėnesiais, o jau pastatytų naujų gyvenamųjų būstų pasiūla yra santykinai gausi. Mažesnio veržlumo investicijų į gyvenamuosius pastatus raida dar labiau slopintų statybos ekonominės veiklos aktyvumą.

Kaip ir ankstesnius kelerius metus, ūkio augimą palankiai veikia privatusis vartojimas. Nors šalies ekonominė plėtra yra lėtesnė, darbo rinkoje padėtis nėra pablogėjusi. Užimtumas transporto ir prekybos įmonėse, t. y. labiausiai Rusijos ekonominio nuosmukio paveiktuose ūkio subjektuose, nebedidėja tiek daug, kiek didėjo anksčiau, bet ir nemažėja. Kituose ekonomikos sektoriuose darbo vietų pastebimai gausėja. Taigi, darbuotojų poreikis nėra sumažėjęs, o tai turi įtakos ir darbo užmokesčio raidai. Atsirandant daugiau laisvų darbo vietų ir mažėjant nedarbiui, darbo užmokestis kyla maždaug tiek, kiek kilo pernai. Jį didina ir padidėjusi minimalioji mėnesinė alga. Tai sudaro prielaidas namų ūkiams gausiau vartoti. Vartojimas kyla gana daug, nepaisant tebesančio neapibrėžtumo dėl šalies ūkio perspektyvų, kurios jau netrumpą laiką prastėja.

Numatoma, kad prognozuojamu laikotarpiu vidaus paklausa toliau nemenkai augs. Tačiau ūkio plėtros tempui svarią įtaką vis dar darys išorės aplinka. Prognozuojama, kad po kritimo, įvykusio 2015 m., užsienio paklausa – prekybos partnerių importas – 2016 m. pradės didėti, todėl kitąmet Lietuvos eksportas turėtų ūgtelėti daugiau nei šiomet. Pagerėsimi tarptautinė aplinka turėtų lemti ir spartesnį viso ūkio augimą. Numatoma, kad 2015 m. Lietuvos realusis BVP padidės 1,7, o kitąmet – 2,9 proc. 2016 m. ūkio plėtros tempas prognozuojamas mažesnis nei anksčiau (ankstesnė prognozė – 3,2 %), nes tarptautinės aplinkos, ypač Rusijos, perspektyva, dabar vertinama atsargiau. Tebekyla rizika, kad Lietuvos ūkio augimo tempas bus ir dar mažesnis, nei šiuo metu prognozuojama, nes vis dar tvyro neapibrėžtumas dėl Rusijos ūkio plėtros, nuogaštaujama dėl ekonominio augimo perspektyvų kitose besivystančios rinkos ekonomikos šalyse. Mažesnis, nei šiuo metu tikimasi, pasaulio ekonomikos augimas darytų neigiamą poveikį Lietuvos ūkio augimui ne tik tiesiogiai, bet ir netiesiogiai, nes blogėtų ekonominės raidos perspektyva užsienio prekybos partnerėse.

Kainų tendencijos tebėra palankios vartotojams. Jau nuo 2014 m. pabaigos metinė infliacija yra neigiama, t. y. kainos yra mažesnės nei prieš metus. 2015 m. artėja į pabaigą, taigi akivaizdu, kad ir vidutinė metinė infliacija šiomet bus neigiama (prognozuojama, kad ji sudarys –0,6 %). Kainų kritimą šiomet labiausiai lemia energijos, ypač degalų, kainos, labai sumažėjusios dėl naftos atpigimo praėjusių metų pabaigoje ir šių metų pradžioje. Artimiausiu metu, ankstesnio naftos pigimo poveikiui išnykus, metinė infliacija turėtų tapti teigiama. Tačiau tebesitęsianti žemos infliacijos aplinka turėtų lemti nedidelę infliaciją ir kitais metais, taigi

gyventojų perkamosios galios ji beveik nemažins. Numatoma, kad vidutinė metinė infliacija 2016 m. sudarys 1,4 proc.: ne energijos kainų augimas nebus spartus, o energijos kainos gali ir toliau kristi (tiesa, daug lėčiau nei šiemet).

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2015–2016 m.

	2015 m. gruodžio mėn. prognozė ^a			2015 m. rugsėjo mėn. prognozė		
	2014	2015 ^b	2016 ^b	2014	2015 ^b	2016 ^b
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	0,2	-0,6	1,4	0,2	-0,5	1,5
BVP defliatorius ^c	1,2	-0,3	1,2	0,9	-0,3	1,3
Darbo užmokestis	4,7	4,8	5,0	4,7	4,5	4,9
Importo defliatorius ^c	-3,0	-4,8	0,2	-3,1	-4,9	1,4
Eksporto defliatorius ^c	-2,5	-2,9	0,1	-2,5	-3,4	1,3
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas ^c	3,0	1,7	2,9	3,0	1,6	3,2
Privačiojo vartojimo išlaidos ^c	4,1	4,6	4,1	5,6	4,0	4,0
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	1,2	1,8	0,9	1,6	1,8	1,2
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas ^c	5,3	7,5	2,6	7,8	5,9	3,3
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	2,9	0,8	3,3	3,4	0,7	4,0
Prekių ir paslaugų importas ^c	2,8	7,3	3,6	5,6	3,4	4,2
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	10,7	9,4	9,0	10,7	9,6	9,1
Užimtųjų skaičius ^d (% , pokytis per metus)	2,0	1,2	0,2	2,0	1,3	0,3
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	1,9	-1,5	-1,9	0,0	-0,9	-1,1
Einamosios sąskaitos balansas	3,3	-2,5	-3,5	0,1	-1,9	-2,8
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	6,0	0,2	-1,6	2,9	0,8	-0,9

^a Makroekonominių rodiklių prognozės parengtos pagal informaciją, paskelbtą iki 2015 m. lapkričio 13 d.

^b Prognozė

^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją